

LEV I ØYER!

► Planprogram kommunedelplan kommunalt vann og avløp

Innhold

1. Innledning	2
1.1. Om planprogrammet	2
1.2 Planarbeidets formål	2
1.3 Rammer og føringer – offentlig rammeverk	2
1.4 Rammer og føringer - tidligere planer	2
2. Planprosess	3
2.1 Planens omfang	3
2.2 Planperiode	3
2.3 Organisering	4
2.4 Medvirkning	4
2.5 Framdrift	4
3. Dagens situasjon og fremtidige behov	5
3.1. Dagens situasjon	5
3.1.1 Kommunale vann- og avløpsanlegg	5
3.1.2 Private vann- og avløpsløsninger	5
3. 2 Utfordringer	5
3.2.1 Hyttekommune og alpindestinasjon	5
3.2.2 Saneringsbehov	5
3.2.3 Forsyningssikkerhet	6
3.2.4 Klima	6
3.2.5 Overtakelse av private ledningsnett	6
3.2.6 Kommunens ansvar som forurensningsmyndighet	6
3.2.7 Utfordringer knyttet til de enkelte vannforsyningsområdene	6
4. Utredningsbehov	6
5. Forholdet til konsekvensutredning	7
6. Innholdsfortegnelse i kommunedelplan	7

1. Innledning

1.1. Om planprogrammet

Øyer kommune skal utarbeide hovedplan for vann og avløp.

Det er tidligere gjennomført flere delutredninger innen vann og avløp. Disse danner bakgrunnsmateriale for hovedplan vann og avløp. Videre er kommunedelplan Øyer sør under revisjon (2021), og vil også danne underlag for planen

Hovedplanen skal ha status som tematisk kommunedelplan iht. plan- og bygningsloven. Kapittel 2.5 angir forslag til fremdriftsplan for arbeidet frem mot vedtatt hovedplan vann og avløp.

Alle interesserte kan komme med innspill og synspunkter på forslag til planprogrammet (dette dokumentet) før det endelig fastsettes.

1.2 Planarbeidets formål

Hensikten med kommunedelplanen er å tilveiebringe et styringsverktøy for langsiktig planlegging av vannforsyning og avløpshåndtering. Hovedplanen skal gi en oversikt over eksisterende vann- og avløpssituasjon, peke på fremtidige investeringsbehov og muligheter samt angi følger for vann- og avløpsgebyrene.

Målsetning for VA-området vil bli formulert i løpet av planarbeidet.

1.3 Rammer og føringer – offentlig rammeverk

Vann- og avløpsområdet er regulert av EU-direktiv i tillegg til nasjonale lover og forskrifter. De mest sentrale er:

- EUs vanddirektiv
- EUs avløpsdirektiv
- EUs grunnvannsdirektiv
- Forurensningsloven og forurensningsforskriften
- Drikkevannsforskriften
- Lov om vassdrag og grunnvann (vannressursloven)
- Lov om kommunale vass- og avløpsanlegg (vass- og avløpsanleggslova)

1.4 Rammer og føringer - tidligere planer

Utbygging av vann- og avløpssystemet må samordnes med kommunens arealplaner og utbyggingsstrategi. Utvidelse av fritidsbebyggelse i Hafjellområdet er en sentral del av utbyggingen.

Kommunens vannforsyning og avløpshåndtering skal innfri krav i overordnet regelverk, deriblant drikkevannsforskriften, vannforskriften (vannmiljø) og forurensningslov- og forskrift. Eksisterende kommunale planer som overordnet skal gi føringer:

- Kommuneplanens samfunnsdel (2014-2025)
 - Kommuneplanens samfunnsdel formulerer følgende visjon:
 - Lev i Øyer
 - Kommuneplanens samfunnsdel formulerer følgende mål for vann- og avløp:
 - Velfungerende vann- og avløpsanlegg og annen infrastruktur
 - Strategier:
 - Utarbeide kommunedelplan for vann og avløp som sikrer dagens og framtidens behov

For å nå hovedmålet, legges det til grunn for planarbeidet delmål etter anbefalinger i Norsk vann rapport 205/2014; «Bærekraftig forvaltning av VA-tjenestene», Norsk vann rapport 239/2017 «Beregning av bærekraftig lekkasjenivå» og Norsk vann rapport 219/2016: «Eksempler på implementering av bærekraft i vannbransjen».

Norsk vann vedtok på årsmøte 2017 «Nasjonal bærekraftstrategi for vannbransjen». Denne inkluderer bl.a. 6 delmål som skal bidra til å løse aktuelle utfordringer med tanke på økonomi, miljø og sosial bærekraft.

1. Klimagasser – Utarbeidelse av plan for reduksjon av bransjens samlede utslipp innen 2030.
2. Energi – Plan for reduksjon av energiforbruk.
3. Utslipp til vannforekomster – Overholde gjeldende utslippskrav.
4. Ledningsnettets funksjonalitet – Bærekraftig lekkasjeandel, reduksjon av fremmedvann i avløpsnett.
5. Ledningsnettfornyelse – Plan for fornyelse av vann- og avløpsnett.
6. Robusthet – Ikke-planlagte avbrudd i vannforsyningen skal i gjennomsnitt ikke skje hyppigere enn én gang pr. 10 år og abonnent.

Punkt 1 er inkludert i Klimagassregnskap, ferdigstilt 2020.

Punkt 2-6 skal innarbeides i Hovedplan vann og avløp.

2. Planprosess

2.1 Planens omfang

Planen vil omhandle kommunale vann- og avløpsanlegg, inkludert ledningsnett og tilhørende installasjoner.

Kommunen er forurensningsmyndighet for små avløpsanlegg. I Øyer består disse stort sett av enkeltanlegg. Øyer kommune organiserer tilsyn med disse under plan- og byggesaksavdelingen. Status og eventuelle behov for endringer av kommunens oppfølging av ansvaret som forurensningsmyndighet skal vurderes i planen.

Vurdering av mulig tilknytning av randsoner skal inngå i planen.

I Øyer kommune håndteres også overvann av plan- og byggesaksavdelingen. Overvann håndteres primært lokalt innenfor tomtene. Problemstillinger knyttet til overvann omtales derfor bare kortfattet i hovedplan vann og avløp.

2.2 Planperiode

Kommunedelplanen tar utgangspunkt i kommuneplanens arealdel, og planlegges for en 10-års periode. Hovedplanen utarbeides for planperioden 2022-2032. Handlingsprogrammet vil danne grunnlaget for prioritering i årlige økonomiplanrullinger.

2.3 Organisering

Det skal etableres en arbeidsgruppe, bestående av medarbeidere fra avdeling plan og utvikling og avdeling vann og avløp i Øyer kommune. Norconsult AS er engasjert som rådgiver for å bistå med planarbeidet.

Kommunedirektøren er administrativt øverste ansvarlige for arbeidet. Kommunalsjef teknisk er prosjektansvarlig og avdelingsleder vann og avløp er prosjektleder.

2.4 Medvirkning

Planprosessen forankres i kommunestyret ved behandling av forslag til planprogram. Planprosessen avsluttes med vedtak av plan i kommunestyret.

Både forslag til planprogram og forslag til hovedplan for vann og avløp vil bli sendt på høring og lagt ut til offentlig ettersyn før politisk behandling.

2.5 Framdrift

Forslag til framdrift er vist nedenfor.

	Beskrivelse	Periode
	<i>Planprogram</i>	
1.	Utarbeidelse av forslag til planprogram	Januar-mars 2021
2.	Varsel om oppstart med høring planprogram (6 uker)	April – ca. 1. Juni 2021
3.	Evt. justering og godkjenning i plan- og miljøutvalget	Juni 2021
4.	Fastsettelse av planprogram - kommunestyret	Juni-Juli 2021
	<i>Planarbeid</i>	
1.	Oppstart og innledende arbeider <ul style="list-style-type: none">- Avklaring av innhold, omfang og arbeidsopplegg.- Innsamling og systematisering av grunnlagsdata- Identifisering av hovedproblemstillinger.- Innledende gjennomgang av aktuelle løsninger og vurdering av behov for nærmere utredninger.- Oppstilling av aktuelle tiltak i handlingsprogram som kan identifiseres uten nærmere vurderinger.	Vinter/vår 2021
2.	Vurderinger og valg av hovedløsninger <ul style="list-style-type: none">- Diskusjoner av løsninger og avklaringer i arbeidsgruppa.- Evt. egne delutredninger for tema som krever dette.- Tekniske og økonomiske vurderinger.	Mai 2021 – november 2021
3.	Konklusjoner og saksbehandling	November 2021
4.	Planforslag – behandling i plan- og miljøutvalget	Desember 2021
5.	Høring av forslag til plan (6 uker)	Januar – februar 2022
6.	Evt justering før endelig politisk behandling av plan.	Februar – mars 2022
7.	Planforslag – behandling i planutvalg/kommunestyret	April – mai 2022
8.	Kunngjøring av plan	Juni 2022

3. Dagens situasjon og fremtidige behov

3.1. Dagens situasjon

3.1.1 Kommunale vann- og avløpsanlegg

Dagens kommunale vann- og avløpsinfrastruktur omfatter ett kommunalt avløpsrenseanlegg, 2 kommunale vannverk, ca. 190 km vannledninger, ca. 130 km avløpsledninger, 25 høydebasseng, 19 trykkøkningsstasjoner og 26 avløpspumpestasjoner.

Det er ca. 23 km overvannsnett, men overvann håndteres som regel lokalt og med løsninger over bakkenivå (på terreng/overflaten).

Områder som betjenes av kommunale vann- og avløpsanlegg er:

- Hafjell, Øyer sentrum og omegn
- Tretten sentrum og omegn
- Musdalsetra

Av kommunens innbyggere er ca. 55 % tilkoblet kommunalt vannverk og ca. 60 % tilkoblet kommunalt avløpsnett. For hyttebebyggelsen er andelene henholdsvis 58 % for vann og 58 % for avløp.

3.1.2 Private vann- og avløpsløsninger

Det er i dag 795 private avløpsløsninger under 50 personekvivalenter (pe) i Øyer kommune (tømmeenheter). Av disse er 124 avløpsløsninger knyttet til fritidsboliger og 671 til helårsboliger.

3. 2 utfordringer

3.2.1 Hyttekommune og alpindestinasjon

En konsekvens av å være en hyttekommune med et stort alpinanlegg er store svingninger i belastning på ledningsnettet. Anlegg må dimensjoneres for maksimal belastning og kan medføre utfordringer i lavsesongen.

Ledningsnettet i Øyer kommune strekker seg over mange høydemeter, noe som medfører mange trykkøkningsstasjoner for vann som skal driftes og vedlikeholdes. Det kan føre til høyere kostnader å fordele pr abonnent, sammenlignet med områder med høyere befolkningstetthet og mindre høydeforskjeller mellom abonnent og vannverk/ renseanlegg. Videre fører høydeforskjeller til større forskjeller i trykk på ledningsnettet og dermed høyere risiko for lekkasje sammenlignet med forsyningsområder i flatere terreng.

3.2.2 Saneringsbehov

Nye vann- og avløpsledninger skal bygges for en levetid på 100 år. For å skifte ut eldre ledninger innen levetiden har gått ut, er man avhengig av en viss prosent sanering pr år. I dag har Øyer kommune en samlet lekkasjegrاد på vannledningsnettet på ca. 30 %. Samtidig er store deler av ledningsnettet relativt nytt, det vil si 30 år eller yngre.

3.2.3 Forsyningssikkerhet

«Farekartlegging og farehåndtering» er et gjennomgående prinsipp i Drikkevannsforskriften. Øyer kommune utarbeider i egen regi ROS-analyse for vannforsyning og avløpsanlegg.

3.2.4 Klima

Alle avløpsledninger er lagt etter separatsystemet og klimaendringer vil i liten grad påvirke fremmedvannstillførsel. Status for fremmedvannstillførsel og vurdering av behov for tiltak skal beskrives med tanke på reduksjon av innlekk av fremmedvann på avløpsnett og unødvendig belastning på avløpsrensaneanlegg.

Overvann og flom behandles av plan- og bygningsavdeling.

3.2.5 Overtakelse av private ledningsnett

Jamfør lov om kommunale vannverksanlegg bør nye vann- og avløpsanlegg være eid av kommuner, og eksisterende vann- og avløpsanlegg kan bare selges eller på annen måte overdras til kommuner. Hensikten med loven er at ledningsnettet skal driftes av de som sitter med best kompetanse. Men det kan være utfordrende å heve private anlegg til kommunal standard før overtakelse, eksempelvis når det i kommunal standard er ønskelig med frostfrie grøfter og noen private anlegg er lagt grunt med varmekabel.

3.2.6 Kommunens ansvar som forurensningsmyndighet

Kommunen har etter forurensningsloven § 48 og forurensningsforskriften §§ 12-2 plikt til å føre tilsyn på mindre avløpsanlegg. Vannforskriften krever videre at det ryddes opp i spredte avløpsløsninger som fører til forurensningsproblemer i resipient og der miljømål ikke nås.

3.2.7 utfordringer knyttet til de enkelte vannforsyningsområdene

Øyer – Hovedanlegg for planlagte utbygginger av fritidsboliger i Hafjellområdet, store svingninger i vannforbruk/avløpsmengder i høy/lavsesong.

Tretten - Tretten vannverk – teknisk bra tilstand. Behov for kapasitetsutvidelse for å kunne være reservevannverk for Øyer sør.

4. Utredningsbehov

Det planlegges i utgangspunktet å utrede følgende hovedområder:

- Tilstand og kapasitet for eksisterende vannverk og transportsystemer – behov for tiltak
- Tilstand og kapasitet for eksisterende avløpsrensaneanlegg og transportsystemer – eventuell nedleggelse av Tretten RA.
- Oppfølging av lekkasjer og innlekking på ledningsnettet.
- Fremtidig VA-løsninger for hytteområder (Hafjell og Musdalsetra)
- Tilknytning av nye utbyggingsområder og randsoner i henhold til kommunal utbyggingsstrategi
- Vurdering av status for VA-tjenestene opp mot nasjonale mål for vann og helse
- Kommunens oppfølging av private VA-anlegg og ivaretagelse av ansvar som forurensningsmyndighet
- Foreliggende grunnlag for klassifisering /tilstand i kommunale vassdrag i forhold til vanddirektivet.

- Identifisere risiko- og sårbarheter og foreslå eventuelle tiltak (utredes i forbindelse med separat ROS-analyse)
- Oppfølging av bærekraft innenfor VA-virksomheten, spesielt energiforbruk.

5. Forholdet til konsekvensutredning

Det anses ikke å være behov for konsekvensutredning etter plan- og bygningsloven i forbindelse med kommunedelplanen. Dette skyldes at planen i seg selv ikke utløser krav om konsekvensutredning etter Forskrift om konsekvensutredning §2, 3 og 4.

6. Innholdsfortegnelse i kommunedelplan

Hovedplanrapportene foreslås utarbeidet med innholdsfortegnelse i hovedsak som angitt under.

Hovedplan/kommunedelplan vannforsyning og avløp
1) Innledning (felles for vann og avløp) <ul style="list-style-type: none"> 1) Bakgrunn og mål 2) Planverk, planperiode og rullering 3) Administrative og organisatoriske forhold 4) Klimaforhold innen vann og avløp
2) Hovedplan vannforsyning <ul style="list-style-type: none"> 1) Innledning 2) Rammebetingelser 3) Mål 4) Eksisterende anlegg, oversikt og status 5) Fremtidig vannbehov 6) Reserve/krisevannforsyning 7) Strategi
3) Hovedplan avløp <ul style="list-style-type: none"> 1) Innledning 2) Rammebetingelser 3) Mål 4) Eksisterende anlegg, oversikt og status for både kommunale og private anlegg 5) Fremtidige avløpsmengder 6) Strategi
4) Tiltaksplan
5) Handlingsplan og økonomi